

zpravodaj

SDRUŽENÍ NA OCHRANU OHROŽENÝCH DĚTÍ

číslo sbírkového účtu: 151151156/2010

číslo 1/2022

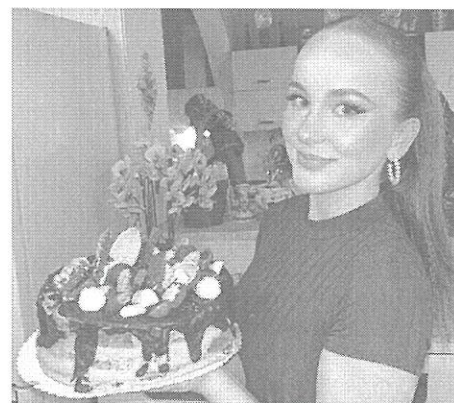
Vážení a milí přátelé ohrožených dětí, co nejsrdečněji Vás všechny pozdravujeme a děkujeme Vám mnohokrát za Vaši pomoc a podporu, bez níž bychom nemohli těmto dětem pomáhat. Prostředky z veřejných zdrojů (státní příspěvek pro Koalu a dotace Hlavního města Prahy) pokrývaly v roce 2021 jen 27,8 % našich výdajů. S velkou radostí Vám také sdělujeme, že čistý výtěžek naší vánoční sbírky dosáhl 3,4 milionu korun, stejně jako v předchozím roce! Moc a moc Vám všem za Vaši pomoc děkujeme a věříme, že spolu s Vámi budeme schopni týraným, zanedbávaným a jinak ohroženým dětem dál pomáhat, a přispívat tak ke zlepšení jejich osudu.

Holčička svůj boj o pěstounskou rodinu vyhrála II

Ve Zpravodaji č. 1/2017 jsme informovali o případu dvanáctileté Bety, kterou matka dala v půl roce do rodinného Klokánku v Dubí s odůvodněním, že nemá bydlení ani peníze. Když byly holčičce dva roky a opakované pokusy o její návrat zpět selhaly, souhlasila matka s pěstounskou péčí „tety“ z tohoto Klokánku a jejího manžela. Dceru zprvu několikrát do roka navštěvovala nebo alespoň zavolala. Po třech letech, když bylo holčičce pět let, se dalších pět let ani jednou neozvala. Betyňka byla veselá a šťastná holčička, ve škole měla samé jedničky a své nové rodiče i sourozence milovala, stejně jako oni ji. K úplně spojení jí chybělo jen to, aby se jmenovala jako její náhradní rodina. Pěstounka tedy podala k soudu návrh na změnu příjmení. To ale neměla dělat. Po doručení tohoto návrhu si matka náhle vzpomněla, že má dceru, a požádala o její svěření do své péče. Tvrdila, že za ní jezdila, ale že pěstounka jí kontakt neumožňovala. U soudu jsme naštěstí mohli potvrdit, že to nebyla pravda. Byli jsme totiž přítomni u prvního kontaktu po oně pětileté přestávce. Betyňka byla ve velkém stresu, plakala a jen pořád opakovala, že chce zůstat tady, že tady je její máma. Matka se rozčilovala, že dcera je pěstouny „zpracovaná“. Na námitku, že po tak dlouhé době těžko může čekat jinou reakci a na otázku, proč se pět let neozvala, odpovídky, že měla problémy. Soud přibral znalky z oboru psychologie k zodpovězení otázky, jestli má dívka zůstat u pěstounů, nebo se vrátit k matce. Vyšetření obou pěstounů i nezletilé věnovala znalkyně cca půl hodiny, přičemž dospěla k závěru, že dívka je ze strany pěstounů proti matce negativně ovlivňována, a navrhla její vrácení matce. Betyňka byla zoufalá. Zhoršila se ve škole, často plakala, špatně spala. Ve škole

i před sourozenci se několikrát vyjádřila, že než by šla pryč, radši se zabije. I když jí bylo teprve deset let, soudkyně ji bez přítomnosti stran vyslechla. Po dramatickém jednání, kdy znalkyně nedokázala svůj návrh obhájit, ponechala divenku v péči pěstounů a udělila i souhlas ke změně příjmení. Matka se však odvolala. Naštěstí ještě před odvolacím jednáním svůj návrh na vrácení dcery vzala zpět. Se změnou příjmení ale nesouhlasila. Odvolací soud v Ústí nad Labem zcela převzal „moderní“ a bezcitný pohled MPSV na pěstounskou péči, žádost o změnu příjmení zamítl a ve svém rozsudku ze dne 10. 5. 2016 sp. zn. 13 Co 382/2015 uvedl: „Odvolací soud neshledal důvody pro udělení souhlasu za matku ke změně příjmení nezletilé, i když se matka s nezletilou nestýká, nepodílí se přímo na její výchově a ani rádně neplní svou vyživovací povinnost. Je patrné, že pěstouni nezletilou i ostatní děti podporují v tom, že jsou jejich rodiči, když se nechají oslovovat jako otec a matka. Úkolem pěstounů je v souladu s § 967 o. z. udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s jeho rodiči, dalšími příbuznými a osobami blízkými. Mají povinnost umožnit styk rodičů s dítětem, a nikoliv je navázat na svou rodinu.“ Jak to ale mají pěstouni udělat, když rodiče o kontakt s dítětem nestojí, už odvolací soud nevysvětlil. Mají snad po nich vyhlásit pátrání? Pokud by úřady postupovaly striktně podle zákona, měly matku už dávno zbavit rodičovské odpovědnosti a pěstouny ustanovit poručníky dítěte. Podle § 871 odst. 1 občanského zákoníku totiž soud zbaví rodiče rodičovské odpovědnosti, jestliže její výkon závažným způsobem zanedbávají. A je nepochybné, že matka, která pět let „zapomene“ na své dítě a neplní ani vyživovací povinnost, výkon rodičovské odpovědnosti závažně zanedbává.

A jaká je situace teď? Matka se ode dne odvolacího řízení ani jednou neozvala a z Betyňky se zase stalo šťastné a veselé dítě. Dnes už je z ní sedmnáctiletá slečna, s výborným prospěchem studuje střední zdravotnickou školu a je šťastná, že zůstala v náhradní rodině, kde prožila krásné dětství. Své vyjádření, o které jsme ji požádali, nám ochotně poskytla, a rádi Vás s ním seznámíme:

Bety o sedmnáctiletých narozeninách

Jmenuji se Andrea Beatrice Smoleňáková a s pomocí SOOD jsem zůstala v pěstounské rodině, kde jsem od půl roku. Nyní je mi 17 let, jsem na střední zdravotnické škole, a jsem šťastná. Chtěla bych být lékařkou, to je můj sen od malička, a díky této mé rodině věřím, že se mi to povede. Moji pěstouni se ke mně vždy chovali hezky a často mi dávali najevo, jak mě mají rádi. Je jedno, kdo a kde Vás přivede na svět, hlavní je to, kde se opravdu cítíte doma a víte, že tu pro Vás rodiče jsou, a vždy budou. Své pěstouny beru jako své rodiče a mám je neskonale ráda. Moc děkuji lidem ze Sdružení, že jsem v tak úžasně rodině mohla zůstat, a přeji jim mnoho úspěchů, a ať se jim vede.

Rozhovor s Marií Vodičkovou

Jak se „dětská“ novela projevuje v praxi?

Zatím je to ještě krátká doba, ale sociální pracovníci OSPOD, s nimiž jsem o novele mluvila, a byly jich desítky, byli znechuceni a říkali, že přijaté změny jim jen

ztěžují práci a zvyšují administrativu, a že hodně jich raději odchází. Jeden z nich mi řekl, že na sociální práci mu zbývá sotva 20 % pracovní doby, zbytek že je papírování, a proto také končí. Dvě sociální pracovnice mi shodně sdělily, že na školení jim bylo řečeno, že si budou muset začít zvykat na dětské gangy a na to, že děti budou žít na ulici. Děti mladší čtyř let se za necelé tři roky, od počátku roku 2025, nebudou smět umísťovat do dětských domovů a děti mladší tří let ani do Koaly, ani do Klokánků, pouze do péče

fyzické osoby nebo do domovů pro osoby se zdravotním postižením.

Ale bude těch fyzických osob dostatek?

Pochybují. Dlouhodobých pěstounů (71 % z nich jsou prarodiče a jiní příbuzní) je nedostatek, stejně tak pěstounů přechodných. MPSV se o vybudování dostatečné sítě přechodných pěstounů neúspěšně snaží již od roku 2009. Ke dni 31. 12. 2021 bylo evidováno 735 přechodných pěstounů, během loňského roku jich sice 300 přibýlo,

pokračování na str. 2

Když stát týrá děti a dohání je až téměř k sebevraždě

Ve Zpravodaji č. 1/2018 jsme na str. 3 kritizovali Metodickou informaci MPSV ze 14. 3. 2018 a Metodickou příručku pro kurátory, v nichž se mj. uvádělo:

- Oprávnění zákonného zástupce jednat v otázkách „osobní péče“ o dítě a určovat místo pobytu dítěte zaniká nejpozději 15. rokem věku dítěte;
- Dítě má právo jít svou vlastní životní cestou a hledat své životní štěstí. Má právo činit svobodné rozhodnutí, i když je nerozumné či nešťastné;
- Rodiče nejsou oprávněni nutit dítě studovat střední školu. Dítě má právo nestudovat a má právo i nepracovat.
- I nezletilé dítě může žít a bydlet samostatně. Dětem od určitého stupně jejich vyspělosti nelze nutit opatření na jejich ochranu proti jejich vůli;
- Zanedbávání povinné školní docházky samo o sobě není příčinou vyžadující intervenci OSPOD.
- Experimentování dítěte s návykovými látkami a jejich dlouhodobé užívání ještě nemusí ohrožovat příznivý vývoj dítěte.
- Dítě může činit samostatná rozhodnutí, včetně rozhodnutí poškozovat si své vlastní zdraví.

Vzhledem k tomu, že tyto metodické pokyny odporovaly platnému právu, mj. občanskému zákoníku a zákonu o sociálně-právní ochraně dětí, přičemž rodiče, kteří by se těmito názory řídili, by se mohli dopustit trestných činů zanedbání povinné výživy (§ 196) a ohrožování výchovy dítěte (§ 201), informovali jsme o tom dne 22. 3. 2018 na tiskové konferenci. Věc poté 3x projednával sociální výbor sněmovny a v podstatě donutil paní ministryni Maláčovou ke „stažení“ obou elaborátů. Jak nám však sdělili všichni sociální pracovníci, s nimiž jsme na toto téma hovořili, MPSV tyto zásady dál prosazuje v rámci školení pro pracovníky OSPOD.

Děti starší 15 let si tedy mohou dělat, co chtějí, žít na ulici, nechodit do školy ani nepracovat a v rámci svého práva na štěstí užívat drogy a poškozovat se na zdraví.

To však neplatí, pokud si rodič přeje styk s dítětem, které ho odmítá, nejčastěji z důvodu domácího násilí a týrání. To se pak na názor ani zničené dětství a zničenou psychiku dítěte nehledí. Takových dětí jsou u nás stovky, možná tisíce.

Jedním z nich je i patnáctiletý Honzík:

Stačí citovat z psychiatrických zpráv a ze znaleckého posudku:

Psychiatrická klinika VFN a I.L.F. UK ze dne 4. 9. 2018, konziliární zpráva na lůžku, MUDr. Petra Uhlíková:

co řekl o rodičích: „Mamka je hodná, táta je zlej, bije mě, že jsem si s ním chtěl hrát, přitom se koukal na počítač, sáhl jsem mu na rameno a on mě takhle (ukazuje) bouchl loktem do břicha, jindy mě hodil na postel, strčil do mě, tahal mě za vlasy. Bylo mi 5 let, ale pamatuju si to i dřív, ale od 5 let je to velký mlácení, říkal mi pččo (jmenuje řadu nadávek), nic nedokážeš, udělám si jiný děti, jsi k ničemu. Mamka mě zachraňovala, tak ji taky mlátil, nadával jí pččo, kuchař, jsi blbá.“

od kdy nejsou s tátou a jak probíhaly styky: Odešli od něj před rokem, pak chodil k tátovi ve středu a v neděli, bojí se ho, že by ho zase mlátil a řval na něj (zjevně se klepe, hraje si s prsty, čtenější tiky - mrká)...Napadlo ho, že si něco udělá, skočí z balkónu, píchne se nožem nebo se oběsí, protože se bojí, že tam bude muset chodit, bojí se pořádku, že tam bude muset kvůli soudu. Chtěl by jít k soudu říct, jak to chce, už tam byl, a pak k tátovi nemusel, ale teď se bojí, že bude muset (četné tiky)...Má o tátovi hrozné sny, že vlezl na balkón a držel nůž, že ho honí. Dobré sny - nemá. Večer nemůže dlouho usnout. „Jezou mi tam myšlenky na to, že budu muset k tátovi, nutí mě to otevřít oči, je mi z toho blbě, vidím všechno tmavě a v hlavě mám hnusno, neumím to popsat, mám víc tiky.“

co chce sám dodat: Má s tátou chodit na terapii, „táta mi řekl, že mi to tak přerovná v hlavě, a budu k němu chodit, až se z toho, pardon, poseru“. Je to hrozná představa, že by byl s tátou a psychologem sám v místnosti, bojí se, že by ho změnila, třeba hypnózou (pláče), nechce být s tátou, který mu vyhrožoval.

Objektivně:

Při vyšetření (bez přítomnosti matky) ochotně navazuje verbální kontakt, odpovídá k věci, spíše stručně, místy spontánně vypráví, po celou dobu vážný výraz obličeje, klidný, chudší oční kontakt, místy patrné tiky (pomrkává, kroutí prsty). Při hovoru o možných kontaktech s otcem patrná masivní anketa, klepal se, zadržoval v řeči, opakovaně náznak lakrimace, v závěru se rozplakal, nutný podpurný pohovor; edukace, po zklidnění vyšetření ukončeno. Při běžných tématech byl klidný, velmi dobrá slovní zásoba. Myšlení bylo koherentní, bez obsahových a formálních nápadností, vnímání bez poruch. Forie subdepressivní, emotivita senzitivní, úzkostná, pravděpodobná je tendence k somatizaci, popisuje stavy, které mohou být panickými atakami. Udává suicidální myšlenky s konkrétním plánem, v tenzi nelze vyloučit realizaci suicidia, zejména bude-li nucen do kontaktů s otcem, z jehož chování má panickou hrůzu.

Udával poruchy spánku, prodloužené usínání s nutkavými myšlenkami na možné ohrožení ze strany otce, sny s děsivým obsahem.

Závěr: smíšená úzkostně depresivní porucha, motorické tiky, porucha spánku Doporučení: Prothazin 25 mg 1 tbl na noc

Zajistit ambulantní psychoterapeutickou a psychiatrickou péči (matce předány kontakty), nezbytné je ukončit spor rodičů a nevystavovat chlapce stresujícím situacím, vzhledem k jeho věku, stupni zralosti a psychickým obtížím nelze vymáhat kontakty s otcem násilím, v takové situaci hrozí vysoké riziko suicidálního jednání.

Zpráva MUDr. Jana Lorence z 15. 11. 2020:

Pacient dochází od září 2018 pravidelně na psychiatrické kontroly a psychoterapeutická sezení v doprovodu matky ve frekvenci 2 - 4x měsíčně, dle možností obou stran;

Závěr: úzkostně depresivní porucha se somatizací a posttraumatickým syndromem F93.8, remitující.

Pacient v posledních měsících psychicky

stabilizován, stabilizace však vzhledem k traumatické zkušenosti poměrně křehká.

Znalkyně PhDr. Simona Měchová uvedla, že nezletilý popisuje věci tak, jak je prožil, objevují se u něj autentické emoce. Po vynucené a konfliktní vánoční návštěvě nezletilého u otce, která byla uskutečněna v prosinci 2017 proti vůli dítěte, má nezletilý poruchy spánku a nálady, psychosomatické reakce, úzkostné prožívání, noční enurézu a úzkostné sny o otci. Nezletilý dlouhodobě odmítá s otcem kontakt, v případě, že to nebude respektováno, existuje riziko vážného narušení vývoje nezletilého a poškození jeho psychiky ve smyslu psychické traumafizace. Nezletilý má aktuálně suicidální a sebeпоškozovací úvahy v souvislosti s možným stykem s otcem. Proto je na místě vzít jeho odmítavý postoj vážně. Z těchto důvodů znalkyně nedoporučuje ani asistované styky.

Přesto Okresní soud Praha-západ rozsudkem ze dne 3. 2. 2022 sp. zn. 25 Nc 53/2017 nařídil asistované styky nezletilého s otcem v rozsahu jedné a půl hodiny každých 14 dní.

Městský úřad Černošice dokonce doporučil zvážit svěření nezletilého do péče otce, kdy tato by byla zpočátku zajišťována za pomoci intenzivní psychologické a psychiatrické podpory pro nezletilého, otce i matku, případně doplnit znalecký posudek z oboru psychiatrie a zvážit vhodnost znaleckého zkoumání nezletilého v neutrálním prostředí. Tento úřad na ochranu dětí soudu doporučil nevyslyšet názor nezletilého, přestože je ve věku, kdy je schopen vyjádřit svůj názor, protože není možné, aby diktoval dospělým, kam chodit bude a kam chodit nebude, a to s ohledem na skutečnost, že celou situaci je nezbytné řešit v zájmu nezletilého, kdy pro všestranný rozvoj nezletilého je nutný kontakt s oběma rodiči.

Rozsudek zatím nenabyl právní moci a doufáme, že odvolací soud odvolání matky vyhoví a že stát nebude v týrání dítěte pokračovat.

Nepochopitelné je, že podle názoru OSPOD i soudu je pro všestranný rozvoj dítěte nutný kontakt s oběma rodiči, a to i za cenu, že z dítěte udělají psychiatrického pacienta a vyvolají u něj sebevražedné myšlenky.

Zvláštní je, že stát se vůbec nestará o „všestranný rozvoj dětí“, o které se rodiče nezajímají, i když by si to ty děti přály, například jsou-li umístěny v ústavech nebo vychovávány jen jedním rodičem. Stát nejenže nedokáže takové rodiče, kteří na své děti zapomněli, donutit k plnění vyživovací povinnosti, ale nikdy nerozhodne, že rodič je povinen v zájmu všestranného rozvoje svého dítěte se s ním stýkat, a tuto povinnost po něm vymáhat. O „všestranný rozvoj“ dítěte se stát intenzivně zajímá jen v případě, že si to přeje rodič. Přes všechny proklamace o nejlepším zájmu dítěte se tedy jedná pouze o prosazování zájmu rodiče.

Otázkou je, proč soudy vyžadují znalecké posudky a psychiatrické zprávy, když k nim pak při rozhodování nepřihlížejí.

Přitom podle Ústavního soudu nutno připustit, že i nezletilý ve věku 7 let může mít vlastní názor, viz blíže <https://vodickovamarie.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=52979>